

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ವಿರಕ್ತಮರ¹ ಮತ್ತು ಮೇಲ್. ಸಿ.ಕೆ. ಮಟ್ಟಾಮ್ಮಿ²

¹ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ,

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು

²ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಮೂಹ ಸಂವಹನ ಮತ್ತು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಜಮಿನಿನಿಂದ ಅಂತಿಮ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಸಾಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು. ಇದು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಾಗಣೆ, ಸಂಸ್ಥರಣೆ, ಶ್ರೇಣೀಕರಣ, ಪ್ರಾಕ್ರಿಯಿಂಗ್, ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಬೇಕಾದರೆ, ಇದು ರೈತರ ಹೊಲದಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರ ತಟ್ಟಿಯವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸರಪಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ನವ ಮಾಧ್ಯಮ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಉದಯದೊಂದಿಗೆ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಸಂವಹನದ ಡಿಜಿಟಲ್ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ ಆತ್ಮಂತ ಆಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಇವರಡರ ಪುರಿತ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): ನವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು, ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಕೃಷಿ, ಮಾಧ್ಯಮಗಳು

ಪೀಠಿಕೆ

ಕೃಷಿ ಎಂಬುದು ಬೇಸಾಯ ಮತ್ತು ಅರಣ್ಯಕಲೆಯ ಮೂಲಕ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಸರಕುಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಒಂದು ವಿಧಾನ. ಕೃಷಿಯ ಮಾನವ ನಾಗರಿಕತೆಯ ಉಗಮಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಪಳಗಿಸಿದ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಳಿಗಳ ಸಂಗೊಂಡಿದೆಯಾಗಿ ಆಹಾರದ ಮಿಗುತಾಯಿಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾದುದರಿಂದ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಜನಭರಿತವಾದ ಮತ್ತು ಶ್ರೇಣೀಕೃತವಾದ ಸಮಾಜಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಇತಿಹಾಸ ಖಗ್ಗೇದ ಕಾಲದಷ್ಟು ಹಳೆಯದು. ಇಂದು ಭಾರತ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಾದ್ಯಂತ ಎರಡನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ಅರಣ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾದ ಮತ್ತು ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಇವು 2013ರಲ್ಲಿ ಜಡಿಪಿಯ (ಒಟ್ಟು ದೇಶೀಯ ಉತ್ಪನ್ನ) 13.7% ರಷ್ಟು

Please cite this article as: ಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿ ವಿರಕ್ತಮರ ಮತ್ತು ಸಿ.ಕೆ. ಮಟ್ಟಾಮ್ಮಿ. (2025). ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ. ಪ್ರತಿಷಂಧ: ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಾನ್ಪಾಡ ರೀಸರ್ಚ್ ಇನ್‌ಲೆಂಜ್ ಆಫ್ ಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, 6(5). ಪು.ಸಂ. 42-53

ಇತ್ತು ದುಡಿಮೆಯ ಕಾರ್ಯಪಡೆಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದೆ. ಭಾರತ ದೇಶದ ವಿಶಾಲವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜಿಡಿಪಿಗೆ ಕೃಷಿಯ ಆರ್ಥಿಕ ಕೊಡುಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಕೃಷಿಯ ದೊಡ್ಡ ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಒಟ್ಟಾರೆ ಸಾಮಾಜಿಕ-ಆರ್ಥಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಹನದ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಸಂವಹನದ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಚಾರಧಾರೆಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜನರನ್ನು ತಲುಪುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮತ್ತು ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಸಂವಹನ ಅಶ್ವವಶ್ಯಕ. ಬಹುತೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಸಂವಹನದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೇ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಬ್ಬಿಲ್ಲ. ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳೂ ಸಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ವಿದ್ಘಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸಾಧನಗಳಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಿಂದ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬೆಳೆದಂತೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಪರಿವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಿವೆ. ಇಂದು ಬೆರಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಜಗತ್ತಿನ ಯಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕ್ಷಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಇದೆಲ್ಲ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ರೈತರು ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ಮಾಹಿತಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಇಂದು ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಮೂಲಕ ರೈತರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿವೆ.

ಭಾರತದ ಅರ್ಥ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಟಕದ ಪಾತ್ರ ಬಹಳ ಪ್ರಮುಖವಾದುದು. ಕನಾರ್ಟಕದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯ ಕೊಡುಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನದು. ಕೃಷಿಗೆ ಇಲ್ಲಿನ ವಾತಾವರಣ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿ ಕನಾರ್ಟಕದ ಜನರ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು. ರಾಜ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಭೂಪ್ರದೇಶದ ಶೇ 64ರಷ್ಟು ಭೂ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕೃಷಿಗಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರಾಗಿ, ಜೋಳ, ಭೆತ್ತ, ಎಣ್ಣೆಕಾಳುಗಳು, ಹತ್ತಿ, ಕಬ್ಬಿ, ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗು, ಕಾಫಿ, ಟೀ ಕನಾರ್ಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳು.

ಕನಾರ್ಟಕದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮಹತ್ವರವಾದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಿವೆ. ಕೃಷಿಗಾಗಿಯೇ ಹಲವಾರು ಪ್ರತಿಕೆಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕೆಗಳು, ಸಮುದಾಯ ಬಾನುಲಿ ಕೇಂದ್ರಗಳು, ವಾಹಿನಿಗಳು ಮತ್ತು ಆಪ್ರೋಗಳಿವೆ ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಕೃಷಿ ವಿಷಯಗಳು, ಕೃಷಿ ಸಾಹಾರಿಕಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುವುದು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

2. ಭಾರತ ಮತ್ತು ಕನಾಡಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮತ್ತು ನವ ಮಾರ್ಚುಮಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸುವುದು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಸಾಗಣೆ ಮತ್ತು ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಒಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಗಮನಾರ್ಹ ಭಾಗವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ದೇಶದ ಜಿಡಿಪಿಗೆ ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳು (APMC)

ಎಪಿಎಂಸಿಗಳು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ವಿರೀದಿ ಮತ್ತು ಮಾರಾಟಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ ಸಾಫಿಸಲಾದ ಸರ್ಕಾರಿ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿವೆ. ಭಾರತದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ರಾಜ್ಯವು ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ತನ್ನದೇ ಆದ ಎಪಿಎಂಸಿ ಕಾಲಿದೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯು, ಈ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು ಅವುಗಳ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹೊರತೆ, ಅದಕ್ಕಿಂತ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಂದ ರೈತರ ಶೋಷಣೆಗಾಗಿ ಟೀಕೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಮಂಡಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ

ಮಂಡಿಗಳು ಭೌತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ತರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮಂಡಿಗಳು ಎಪಿಎಂಸಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಹರಾಚಿನ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳು

ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು ವಿವಿಧ ನೀತಿಗಳು, ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಕ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರಮೆಶಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳು ರೈತರ ಹಿತಾಸ್ತಕಿಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು, ನಾಯಾಯುತ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಇ-ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು

ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಆಗಮನದೊಂದಿಗೆ, ರೈತರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರು ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ವಿರೀದಿದಾರರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸಲು ಇ-ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮೆವೆ. ಈ

ವೇದಿಕೆಗಳು ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು, ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೆಂಪಾಸ್ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಅವರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ಪನ್ನ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೃಷಿ

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗುತ್ತಿಗೆ ಕೃಷಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಜನಹೃದಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿವೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ರೈತರು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲು ಕೃಷಿ ಉದ್ದೇಶ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಅಥವಾ ಕಂಪನಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಒಪ್ಪಂದಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಒಪ್ಪಂದಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ಅವರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಒಳಹರಿವು, ತಾಂತ್ರಿಕ ನೇರವು ಮತ್ತು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೋಲ್‌ ಸ್ಮೋರೇಜ್ ಮತ್ತು ವೇಹೌಸಿಂಗ್

ಕೃಷಿ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರಿಯ ನಂತರದ ನಿರ್ವಹಣೆ ನಿರಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. ಕೋಲ್‌ ಸ್ಮೋರೇಜ್ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಗೋದಾಮುಗಳು ಹಾಳಾಗುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗೆ ತಲುಪುವವರಿಗೆ ಅವುಗಳ ಗೂಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಾರಿಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ

ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಸಾಗಣೆ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗಳಿಗೆ ಸಮಯೋಚಿತ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ-ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಚಲನೆಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸಿದ್ದರೆ ಸಾರಿಗೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅತ್ಯಗತ್ಯ. ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಭಾರತವು ರಸ್ತೆ, ರೈಲ್ ಮತ್ತು ಕೋಲ್‌ ಜ್ಯೋನ್ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗಳನ್ನು ಉದಾರಗೊಳಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಗಮನಾರ್ಹ ಸುಧಾರಣೆಗಳಿವೆ. 2017ರ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮತ್ತು ಜಾನುವಾರು ಮಾರಾಟ ಕಾಯಿದೆ, 2020ರ ಪರಿಚಯ ಮತ್ತು ರೈತರ ಉತ್ಪನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ ಕಾಯಿದೆಗೆ ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಫಂತತ್ವ ಮತ್ತು ಪರಿಸರ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟಿ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ರಚಿಸಲು ಪ್ರಯೋಜನಿಸುತ್ತವೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಎಷ್ಟಿಂದಿಗಳ ಹೊರಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ರೈತರು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಯ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ವಿಕಿರಣ, ನೀತಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ರೈತರನ್ನು ಸಬಲೀಕರಣಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೊಂದಿಗೆ ರೂಪಾಂತರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯೋ, ಮಾರುಕಟ್ಟಿಯ ಅಸಮರ್ಪಿತಗಳು, ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಡಚಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಬೆಲೆಯ ವಿರಿಳಿತಗಳಂತಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮುಂದುವರಿಯತ್ವವೆ ಮತ್ತು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಾರರಿಂದ ನಿರಂತರ ಗಮನದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ಕನಾರ್ಟಿಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟಿ

ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿರುವ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯವಾದ ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ರಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿವೆ.

ಎಪಿಎಂಸಿ ಮಂಡಿಗಳು

ಭಾರತದ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಂತೆ ಕನಾಟಕವು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು (ಎಪಿಎಂಸಿ) ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದು ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂಡಿಗಳು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ, ಇಲ್ಲಿ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಕರ್ಮಿಗಳು ಏಜೆಂಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸಗಟು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ತರುತ್ತಾರೆ. ಕನಾಟಕವು ರಾಜ್ಯದಾರ್ದಂತ ಎಪಿಎಂಸಿ ಮಂಡಿಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಕನಾಟಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ (ನಿಯಂತ್ರಣ) ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ

ಕನಾಟಕವು ಮಂಡಿಗಳು, ಉಪ-ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅಂಗಳಗಳು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಾಟಗಳು (ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು) ಸೇರಿದಂತೆ ಭೌತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯದ ಗಣನೀಯ ಜಾಲವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ರೈತರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಾಪಕವಾದ ಕೃಷಿ ಸರಕುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಇ-ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಉಪಕ್ರಮಗಳು

ಇತ್ತೀಚಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಮತ್ತು ವಿರೀದಿದಾರರ ನಡುವೆ ನೇರ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಸುಲಭಗೊಳಿಸುವ ಸುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇ-ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ವೇದಿಕೆಗಳ ಹೊರಹೊಮ್ಮೆವಿಕೆಗೆ ಕನಾಟಕ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ವೇದಿಕೆಗಳು ರೈತರಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು, ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿವೆ.

ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಫಟಕಗಳು

ಕನಾಟಕವು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಮಾಡಲು ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರಾರ್ಥಕ ಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನು ಉತ್ತೀರ್ಣಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಫಟಕಗಳು, ಶೀತಲ ಶೀತಲರಣಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ-ರಷ್ಟು ವಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ, ಇದರಿಂದಾಗಿ ರೈತರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳು

ಕನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ನ್ಯಾಯಯುತ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ವಿಚಿತಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವಿವಿಧ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಧ್ಯಸ್ಥಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಬೆಂಬಲ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು, ಕೆಲವು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಾಯಧನಗಳು ಸೇರಿವೆ.

ಸಂಘಟಿತ ಚಿಲ್ಲರೆ ಸರಪಳಿಗಳು

ಕನಾಟಕದ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಚಿಲ್ಲರೆ ಸರಪಳಿಗಳ ಪ್ರಸರಣವು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಹೋಸ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ. ರೈತರು ನೇರವಾಗಿ ಸೂಪರ್‌ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಗಳು, ಹೈಪರ್‌ಮಾರ್ಕೆಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ-ಚಿಲ್ಲರೆ ಸರಪಳಿಗಳಿಗೆ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಬಹುದು, ಆ ಮೂಲಕ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಂಕ್‌ಎಸ್‌ ಮಾಡಬಹುದು.

ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಉಜ್ಜಿಷ್ಟ್‌

ದ್ವಾರಾ ಸಾರಿಗೆ ಮತ್ತು ಉಜ್ಜಿಷ್ಟ್‌ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವು ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸುಗಮ ಹರಿವಿಗಾಗಿ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ನಿರ್ವಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಕನಾಟಕವು ಸುಗ್ರಿಯ ನಂತರದ ನಷ್ಟವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ರೈತರಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರಮೇಶವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ರಸ್ತೆ ಜಾಲಗಳು, ಹೋಲ್‌ ಬೈನ್‌ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಗೋದಾಮಿನ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳು

ಇತರ ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಗಳಂತೆ ಕನಾಟಕವು ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಉದಾರೀಕರಣಗೊಳಿಸಲು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸುಧಾರಣೆಗಳನ್ನು ಪರಿಗಳಿಸುತ್ತಿದೆ. 2020ರ ರೈತರ ಉತ್ಪನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ವಾಣಿಜ್ಯ (ಪ್ರವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಅನುಕೂಲ) ಕಾಯಿದೆ ಪರಿಚಯವು, ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ರಚಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಆಧುನಿಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು, ನೀತಿ ಸುಧಾರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿಕಸನಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಆದಾಗ್ಯ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಅಸಮರ್ಪಳೆಗಳು, ಬೆಲೆ ವಿರಳಿತಗಳು ಮತ್ತು ಅಸಮರ್ಪಕ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳಂತಹ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ನೀತಿ ನಿರೂಪಕರು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಸ್ಥಗಳಾರಂಧರ ನಿರಂತರ ಗಮನದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ.

ನವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು

“ನವ ಮಾರ್ದುಮು” ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಡಿಜಿಟಲ್, ಸಂವಾದಾತ್ಮಕ, ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಕೆದಾರರ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮಾರ್ದುಮುದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪದವು ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಪ್ರಗತಿಯೋಂದಿಗೆ ಹೋರಹೊಮ್ಮೆದ ವಿವಿಧ ವೇದಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನವ ಮಾರ್ದುಮುದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾರ್ದುಮು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸ್ಟ್ರೀಮಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳು, ಪಾಡ್‌ಕಾಸ್ಟ್‌ಗಳು, ಬ್ಲೂಗ್‌ಗಳು, ವಚನವಲ್ ರಿಯಾಲಿಟಿ ಅನುಭವಗಳು ಮತ್ತು ಮೊಬೈಲ್ ಅಫ್ಲೋಶೇನ್‌ಗಳು ಸೇರಿವೆ.

ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ, ತಲುಪಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಸ್ಟೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನವ ಮಾರ್ದುಮುವು ಮಾರ್ಪಡಿಸಿದೆ. ಇದು ವಿಷಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಪ್ರಚಾರಭೂತ್ವಗೊಳಿಸಿದೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಗಳನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಹಿಂದೆಂದಿಗಂತಲೂ ಸುಲಭವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್ಚುವರಿಯಾಗಿ ಹೊಸ ಮಾರ್ದುಮುವು ಸಂವಹನ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದೆ. ಸ್ನೇಜ್-ಸಮಯದ ಸಂವಹನಗಳನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ.

ನವ ಮಾರ್ದುಮುದ ಪ್ರಭಾವವು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ, ಮನರಂಜನೆ, ಜಾಹೀರಾತು, ಶೀಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವಾರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ವಿಕಸನಗೊಂಡಂತೆ ಮಾರ್ದುಮುದ ಹೊಸ ಹೊಸ ರೂಪಗಳು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹೋರಹೊಮ್ಮೆತ್ತಿವೆ. ನಾವು ಸಂವಹನ ಮಾಡುವ, ನಮ್ಮನ್ನು ಮನರಂಜಿಸುವ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪ್ರಪಂಚದೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನ ನಡೆಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ.

ನವ ಮಾರ್ದುಮುದ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾರ್ದುಮು ವೇದಿಕೆಗಳು

ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾರ್ದುಮು ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯಲೋಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು, ವಿಷಯವನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು (ಪರ್ಟ್, ಚಿತ್ರಗಳು, ವೀಡಿಯೋಗಳು), ಇತರರೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧಿಸಲು ಮತ್ತು ಸ್ನೇಜ್-ಸಮಯದ ಸಂವಹನದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮಾಹಿತಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರಸರಣ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಸಂವಹನ, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೀಯಾಶೀಲತೆಯನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, TikTok, Snapchat

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸ್ಟ್ರೀಮಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳು

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸ್ಟ್ರೀಮಿಂಗ್ ಸೇವೆಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಇಂಟನೆಟ್ ಮೂಲಕ ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ದೃಶ್ಯ ಮಾರ್ದುಮುದ ಮೂಲಕ ವಿಷಯವನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತವೆ, ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು, ಟಿವಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು

ಎಂಕೆಸಲು ಮತ್ತು ಬೇಡಿಕೆಯ ಮೇರೆಗೆ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕೇಳಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಬಳಕೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸಿದೆ. ಕೇಬಲ್ ಜಂಡಾದಾರಿಕೆಗಳು ಅಥವಾ ಭೌತಿಕ ಮಾಧ್ಯಮದ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲದೇ ವ್ಯಾಪಕ ಶೈಳಿಯ ವಿಷಯದ ಆಯ್ದುಗಳು ಮತ್ತು ವ್ಯೇಹಾರಿಕಗೊಳಿಸಿದ ಶಿಫಾರಸುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. Netflix, Hulu, Amazon Prime Video, Disney+, Spotify

ಪಾಡೋಕಾಸ್ಟ್‌ಗಳು

ಪಾಡೋಕಾಸ್ಟ್‌ಗಳು ಡಿಜಿಟಲ್ ಆಡಿಯೋ ಪ್ರೋಗ್ರಾಂಗಳಾಗಿದ್ದು, ಬಳಕೆದಾರರು ಆನ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಡೌನ್‌ಲೋಡ್ ಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ ಸ್ಟ್ರೋಮ್ ಮಾಡಬಹುದು. ಅವರು ಸುದ್ದಿ, ಕಥೆ ಹೇಳುವಿಕೆ, ಸಂದರ್ಶನಗಳು, ಶೀಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಳುತ್ತವೆ. ಪಾಡೋಕಾಸ್ಟ್‌ಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಮೇಶ ಸಾಧ್ಯತೆ, ಪೋಟ್‌ಬಿಲಿಟಿ ಮತ್ತು ಬಹುಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಾಗ ವಿಷಯದೊಂದಿಗೆ ಶೋದಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೇಳುಗರ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿವೆ.

ಬ್ಲಾಗ್‌ಗಳು

ಬ್ಲಾಗ್‌ಗಳು ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳಾಗಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿಯಮಿತ ಪೋಸ್ಟ್‌ಗಳನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬಹುದು. ಅವರು ವ್ಯೇಹಾರಿಕ ಅನುಭವಗಳು, ಹವಾಸಗಳು, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳು, ಸುದ್ದಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮತ್ತು ವೃತ್ತಿಪರ ಒಳನೋಟಗಳಂತಹ ವಿವಿಧ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಳುತ್ತಾರೆ. ಬ್ಲಾಗ್‌ಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತ ವಿಷಯ ರಚನೆಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಉದಾ : WordPress, Medium, Blogger, Tumblr

ವಚ್ಚೆವಲ್ ರಿಯಾಲಿಟಿ (ವಿಆರ್) ಅನುಭವಗಳು

ವಚ್ಚೆವಲ್ ರಿಯಾಲಿಟಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್-ರಚಿತ ಪರಿಸರಗಳ ಮೂಲಕ ತಲ್ಲಿನಗೊಳಿಸುವ, ಸಂವಾದಾತ್ಮಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ಬಳಕೆದಾರರು ತಮ್ಮ ತಲೆಯ ಚಲನೆಯನ್ನು ಟ್ರೌಕ್ ಮಾಡುವ ವಿಆರ್ ಹೆಡ್‌ಸೆಟ್‌ಗಳನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ವಚ್ಚೆವಲ್ ಪ್ರಪಂಚದೊಂದಿಗೆ ಸಂವಹನ ನಡೆಸಲು ಹ್ಯಾಂಡ್‌ಹೆಲ್ಡ್ ನಿಯಂತ್ರಕಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಆರ್ ಅಳ್ಳಿಕೇಶನ್‌ಗಳು ಗೇಮಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಮನರಂಜನೆಯಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣ, ತರಬೇತಿ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ವಚ್ಚೆವಲ್ ಪ್ರಮಾಣೇಧ್ಯಮದವರೆಗೆ, ಸಂವೇದನಾ ಅನುಭವಗಳ ಹೋಸ ಆಯಾಮವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಉದಾ : Oculus Rift, HTC Vive, PlayStation VR

ಮೊಬೈಲ್ ಅಳ್ಳಿಕೇಶನ್‌ಗಳು

ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು ಸ್ಟೋರ್‌ಪ್ಲೋನ್‌ಗಳು, ಟ್ಯೂಬ್‌ಟೋಗಳು ಅಥವಾ ಇತರ ಮೊಬೈಲ್ ಸಾಧನಗಳಲ್ಲಿ ರನ್ ಮಾಡಲು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾದ ಸಾರ್ವಾರ್ಥ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳಾಗಿವೆ. ಸಂವಹನ, ಮನರಂಜನ, ಉತ್ಪಾದಕತೆ, ಸಂಚರಣೆ, ಗೇಮಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಇ-ಕಾರ್ಮಾರ್ಕ ಸೇರಿದಂತೆ ವಿವಿಧ ಉದ್ದೇಶಗಳನ್ನು ಇವು ಪೂರ್ವೇಸುತ್ತವೆ. ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು ಇಂದಿನ ಜನರಿಗೆ ದ್ಯುನಂದಿನ ಜೀವನದ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿವೆ. ಉದಾ : WhatsApp, Uber, Instagram, Google Maps

ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಎಂದರೆ ಬೆಳೆಗಳು, ಜಾನುವಾರುಗಳು, ಬೀಜಗಳು, ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳು ಅಥವಾ ಕೃಷಿ ಸೇವೆಗಳಂತಹ (ಸಮಾಲೋಚನೆ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳು) ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವುದು, ಮಾರಾಟ ಮಾಡುವುದು ಮತ್ತು ವಿತರಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

ನವ ಮಾಧ್ಯಮವು ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತಿದೆ

ನೇರ ರೈತರಿಂದ ಗ್ರಾಹಕರವರಿಗೆ ಮಾರಾಟ : ರೈತರು ಮಧ್ಯವರ್ತಿಗಳಿಲ್ಲದೆ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಫೋಸ್‌ಬುಕ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ, ಇನ್‌ಸ್ಟಾಗ್ರಾಮ್ ಅಂಗಡಿಗಳು ಅಥವಾ ವಾಟ್‌ಆಪ್‌ನಂತಹ ವೇದಿಕೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ.

ಬ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ : ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ-ಬ್ಯಾಂಡ್‌ಗಳು ಗ್ರಾಹಕರ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಲು ವೀಡಿಯೋಗಳು, ಬ್ಲಾಗ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಪ್ರೋಸ್‌ಗ್ರಾಫ್ ಮೂಲಕ ಅವರ ಯಶಸ್ವಿನ ಕಢಿತಗಳನ್ನು (ಉದಾ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪ್ರಯಾಣ, ಸುಸ್ಥಿರತೆಯ ಅಭಾವಗಳು) ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಇ-ಕಾರ್ಮಾರ್ಕ : ಅನೋಲೈನ್ ಪ್ಲಾಟ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಬೀಜಗಳು, ರಸಗೊಬ್ಬರಗಳು, ಉಪಕರಣಗಳು ಅಥವಾ ತಾಜಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ದೇಶಾದ್ಯಂತ ಅಥವಾ ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆ : ರೈತರು ಮೊಬೈಲ್ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗಳು, ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಹುಚನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕೀಟ ಎಚ್ಚರಿಕೆಗಳ ಪುರಿತು ಸ್ಯೇಚ-ಸಮಯದ ನವೀಕರಣಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ, ಇದು ಅವರಿಗೆ ಉತ್ಪಮವಾಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮಾಡಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಭಾವ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ : ಕೃಷಿ-ಪ್ರಭಾವಿಗಳು (ಜನಪ್ರಿಯ ರೈತರು ಅಥವಾ ತಜ್ಜರು) ಉತ್ಪನ್ನ ವಿಮರ್ಶೆಗಳು ಅಥವಾ ಕೃಷಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ರೈತರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರು ಯಾವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಖರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ.

ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಷಯ : ವೆಬ್‌ನಾರ್ಗೆಂಟ್, ಯೂಟ್ಯೂಬ್ ಟ್ಯೂಟೋರಿಯಲ್‌ಗಳು, ಪಾಡ್‌ಕ್ಯಾಸ್ಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಅನೋಲೈನ್ ಕೋಸ್‌ಗಳು ರೈತರಿಗೆ ಹೊಸ ಕೃಷಿ ತಂತ್ರಗಳು, ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರಿ ನೀತಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ಮಾಣ : ಅನ್ನಲೈನ್ ಗುಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ವೇದಿಕೆಗಳು (ವೇಸೋಬುಕ್ ಗುಂಪುಗಳು, ರೆಡ್ಡಿಟ್ ಸಮುದಾಯಗಳಂತೆ) ಸಲಹೆಯನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಮುಡುಕಲು ಮತ್ತು ಸಹಯೋಗಿಸಲು ರೈತರನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೊಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಡೇಟಾ-ಭಾಲಿತ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ : ಡಿಜಿಟಲ್ ಪರಿಕರಗಳು ರೈತರು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ-ವ್ಯವಹಾರಗಳು ಗ್ರಾಹಕರ ನಡವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ, ಉದ್ದೇಶಿತ ಜಾಹೀರಾತನ್ನು ಅನುಮತಿಸುತ್ತವೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್

- ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್ನೆಟ್ ಪ್ರವೇಶ ಇನ್ನೂ ದುರ್ಬಲವಾಗಿರಬಹುದು.
- ರೈತರಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಕೌಶಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಬೇಕಾಗಬಹುದು.
- ಅನ್ನಲೈನ್ ನಂಬಿಕೆ ಮತ್ತು ಪಾವತಿ ಸುರಕ್ಷತೆಯು ಕಳೆವಳಗಳಾಗಿರಬಹುದು.
- ಭಾಷಾ ಅಡೆತಡೆಗಳು (ಅನೇಕ ವೇದಿಕೆಗಳು ಇನ್ನೂ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗೆ ಆಧ್ಯತ್ಮ ನೀಡುತ್ತವೆ).

ನವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ವೇದಿಕೆಗಳು ಕನಾರ್ಟಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕೂಡಿಸುತ್ತಿವೆ. ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಮತ್ತು ಮಧ್ಯವರ್ತೀಗಳ ಮೇಲಿನ ಅವಲಂಬನೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಲು ರೈತರಿಗೆ ಅಧಿಕಾರ ನೀಡುತ್ತಿವೆ.

ಕನಾರ್ಟಕದ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಡಿಜಿಟಲ್ ಪರಿವರ್ತನೆ

ಡಿಜಿಟಲ್ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಕನಾರ್ಟಕವು ಪ್ರವರ್ತಕನಾಗಿ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಡಿಜಿಟಲ್ ನೀರಾವರಿ ಪರಿಹಾರಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಕೃಷಿ ಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಆಳವಾದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಉದ್ದೇಶೀಲತೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಕೃಷಿ-ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ನಾರ್ಮಾನ್ ಕೇಂದ್ರದಂತಹ ಉಪಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದೆ.

ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಾಧಿಯಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ದಾವಣಗೆರೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಶೀವೋಗದಂತಹ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ್ಯಂತ 3 ಮಿಲಿಯನ್‌ಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ರೈತರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ವೇದಿಕೆಯು ಹವಾಮಾನ ಮುನ್ಹಾಜನೆಗಳು, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಬೆಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಲಹಾ ಬೆಂಬಲ ಸೇರಿದಂತೆ ಹೈಪರ್-ಸ್ಥಳೀಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಸುಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಉಪಕಂಹಾರ

ಭಾರತ ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರಿಕ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಧರ್ಮದ ಜನರು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆ, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ ಇತರೆಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗಿಂತ ಬಹಳ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು ಮತ್ತು ಈ ದೇಶದ

ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಂದು. ಮನುಷ್ಯ ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕುವುದು ಕಷ್ಟ ಆಹಾರದ ಮೂಲವೇ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಒಕ್ಕಲಿಗ ಒಕ್ಕದಿನರೆ ಬಿಕ್ಕುವುದು ಜಗವೆಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತು ಜನರಜಿತವಾದ ಗಾದೆಯಾಗಿದೆ.

ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಪತ್ರಿಕಾರಂಗವನ್ನು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ನಾಲ್ಕನೇ ಆಧಾರಸ್ಥಂಭ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ನಿಯತಕಾಲಿಕಗಳು, ಸಿನಿಮಾ, ಬಾಸುಲಿ, ಟಿವಿ, ಅಂತರಾಳ, ಸಾಮಾಜಿಕ ತಾಣಗಳು ಮೊದಲಾದ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ‘ಅನೌಪಚಾರಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ’ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ವ್ಯಕ್ತಿಕ್ಕ ವಿಕಸನ, ಸಾಂಸ್ಕಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಗತಿ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಈಡೇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಭಾರತದ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಿಸ್ತರಣೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದೆ. ಹಣಕಾಸು ವಿತರಣೆ, ಕೃಷಿ ನೀತಿ ನಿರೂಪಣೆ, ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ವಿಶೇಷ ಘಟಕ ಯೋಜನೆ ಅನುಷ್ಠಾನ, ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ಕೃಷಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಸಂವಹನ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿತರಣೆ ಮೊದಲಾದ ಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಾಗತಿಕರಣ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದ ವಾಣಿಜ್ಯಕರಣ ಉಂಟಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ಕೃಷಿಕರ ಜ್ಞಾನ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಮನೋಧರ್ಮ ಬದಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕ್ರಮಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯನ್ನು ಕೃಷಿ ಸಂವಹನ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದಂತಹ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಮಾರುಕಟ್ಟಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ನಿರಂತರ, ಯೋಜನಾಬಳ್ಳ ಮತ್ತು ಕ್ಷೇತ್ರ ಆಧಾರಿತ ಸಂವಹನ ಸೇವಾ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟನಲ್ಲಿ ನವ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬಾಲಸುಭ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ, ಎ.ಎಸ್. (2009). ಮುದ್ರಣ ಮತ್ತು ವಿದ್ಯಾನ್ಯಾನ ಮಾಧ್ಯಮ - ಒಂದು ಅವಲೋಕನ. ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಪ್ರಸ್ತಕ ಮಾಲೆ, ಕನಾಟಕ ಮಾಧ್ಯಮ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- ಹೋಮ್, ರಾಬರ್ಟ್., ಅನ್ನಿನಾ ಇಂಡಮ್ಯಾಹಲೆ., ಅನ್ನಾ ಶೈಫ್ಸ್., ಎಲ್ಚೆ ರ್ಯೂಸ್ ಅಂಡ್ ಮ್ಯಾಥಿಯಸ್ ಸ್ನೇಲ್ಸ್. (2018). ಫ್ರೆಕ್ಕರ್ಸ್ ಇನ್ ದ ಡೆಸಿಫ್ನ್ ಬ್ರೇಸ್ಸ್ ಫಾರ್ಮಸ್‌ರ್ಸ್ ಟು ಕ್ರೆಟ್ರ್‌ರ್ಸ್ ಟು ಆಗಾನಿಕ್ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್, ರೆನಿವೆಬ್ಲ್ರ್ ಅಗ್ರಿಕ್ಲ್ಯೂರ್ ಅಂಡ್ ಫ್ರೆಚ್ ಸಿಸ್ಟಮ್ಸ್. www.cambridge.org
- ಕನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ. (2009). ಕನಾಟಕ ಸೈಟ್ ಪಾಲಿಸಿ ಆನ್ ಆಗಾನಿಕ್ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್, ರಿಪೋರ್ಟ್, www.raitamitra.kar.nic.in

- ಕನಾರ್ಟಿಕ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ. (2004). ಕನಾರ್ಟಿಕ ಸೈರ್ಕೆ ಪಾಲಿಸಿ ಇನ್ ಆಗಾರ್ನಿಕ್ ಫಾರ್ಮಿಂಗ್, ಮಿನಿಸ್ಟ್ರಿ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್.
- ಕುಮಾರ, ಸುರೇಶ. (2011). ಕನ್ನಡ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸುದ್ದಿ. ಶ್ರೀರಾಜೇಂದ್ರ ತ್ರಿಂಟರ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪಬ್ಲಿಷರ್ಸ್.
- ಮರೆಪ್ಪ, ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನ. (2018). ಹೈದರಾಬಾದ್ ಕನಾರ್ಟಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ನವ ಮಾರ್ಖೆಟ್‌ಗಳ ಪಾತ್ರ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ. (ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ). ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸಂವಹನ ವಿಭಾಗ, ಗುಲಬಗಾರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ನಾಗರಾಜ್, ತ್ರೀತಿ. (2012). ದ ಗೋತ್ರ ಆಫ್ ಆಗಾರ್ನಿಕ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಇನ್ ಕನಾರ್ಟಿಕ.
- ಪ್ರಮೀಳಾ ಬಿ. ಕುನ್ನಾರ. (1989). ಇಂಪ್ರೊಕ್ಸ್ ಆಫ್ ಅಗ್ರಿಕಲ್ಚರ್ ಬ್ರಾಡ್‌ಕಾಸ್ಟಿಂಗ್ ಎ ಕೇಸ್ ಸ್ಪರ್ಡಿ ಆಫ್ ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ರೇಡಿಯೋ ಧಾರವಾಡ. ಕನಾರ್ಟಿಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಸಿಂಗಾ, ಜಿ.ಬಿ. (2000). ಗ್ರೀನ್ ರೆವಲ್ಯೂಶನ್ ಇನ್ ಇಂಡಿಯಾ: ಗ್ರೇನ್ಸ್ ಅಂಡ್ ಪೇನ್ಸ್, ಪೇಪರ್ ಪ್ರೆಸೆಂಟೆಡ್ ಇನ್ ದ 21 ಇಂಡಿಯನ್ ಜಿಯಾಗ್ರಫಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್, ನಾಗಪುರ, ಇಂಡಿಯಾ, ಜನವರಿ 2–4
- ಸುಮೇನ್, ಸಂದ್ರ. (2010). ಪ್ರಮ್ ಆಗಾರ್ನಿಕ್ ಫಾರ್ಮರ್ ನೆಟ್‌ವರ್ಕಿಂಗ್ ಟು ಆಗಾರ್ನಿಕ್ ನಾಲೆಡ್ ಸಿಸ್ಟಮ್. 9 ಯೂರೋಪಿಯನ್ ವಿಭಾಗ್‌ಸೌಲ ಸಿಂಪೋಸಿಯಮ್, ಜುಲೈ 4–7, ವಿಯನ್ನಾ, ಆಸ್ಟ್ರೇಯಾ, sandra.sumane@lu.lv.